

STANDARD ABONNEMENTSVILKÅR FOR VANN OG AVLØP

ADMINISTRATIVE BESTEMMELSER

Innhold

FORORD	4
INNLEDNING	5
KAPITTEL 1 GENERELT	6
1.1 Formål	6
1.2 Virkeområde/hjemmel	6
1.3 Definisjoner	9
1.4 Plikt til å overholde bestemmelsene	11
1.5 Overtredelser og håndhevelse	11
1.6 Endringer	12
1.7 Dispensasjon	12
1.7.1 I krafttreden. Opphevelse av tidligere bestemmelser	12
KAPITTEL 2 SØKNAD OG GODKJENNING AV TILKNYTNING M.M.	12
2.1 Søknad om tilknytning til offentlig vann- og avløpsanlegg	12
2.2 Søknad om endringer	13
2.3 Tinglyste erklæringer	13
2.4 Godkjenning av søknad om tilknytning	14
2.5 Kontroll og besiktigelse av anlegg og	14
2.6 Prøving	15
2.7 Krav til materiell og utførelse	15
2.7.1 Separatsystem	15
KAPITTEL 3 ØVRIGE BESTEMMELSER	15
3.1 Anleggs- og vedlikeholdsutgifter	15
3.2 Funksjonskrav og tekniske krav	15
3.3 Eksisterende offentlige vann- og avløpsanlegg	16
3.4 Bygging nær offentlig vann- og avløpsanlegg	16
3.5 Opphør av tilknytning	17

3.6 Stengning av offentlige ledninger	17
3.7 Besiktigelse og kontroll av eksisterende anlegg og installasjoner	18
3.8 Kontroll og innskrenking av vannforbruk	18
3.9 Vannkvalitet og trykk	18
3.10 Videre distribusjon av vann og avløpstjenester	19
3.11 Ekstraordinære vannuttak/påslipp	19
3.12 Påslippenes beskaffenhet	19
3.12.1 Generelt	19
3.12.2 Forurensningsforskriften	19
3.12.3 Eksempler på uønskede væsker, stoffer, gasser eller produkter	20
3.13 Utskillere og renseanlegg	20
3.14 Ansvarsforhold	20

Forord

Standard abonnementsvilkår for vann og avløp, en videreføring av Normalreglementet for sanitæranlegg, ble sist utgitt av Kommuneforlaget på vegne av KS i 2008. KS oversendte reglementet til landets kommuner og anbefalte dem å vedta å innføre bestemmelsene. Bestemmelsene er delt i to, administrative bestemmelser og tekniske bestemmelser. Revisjonsarbeidet har vært utført av en egen redaksjonskomité i 2015-2016 og har bestått av:

Bjørn Grimsrud, fagsjef, Fagrådet for våtrom

Ann-Janette Hansen, juridisk rådgiver, Moss kommune

Guttorm Jakobsen, advokat, Advokatfirmaet Guttorm Jakobsen AS

Pål R. Johansen, redaktør, Kommuneforlaget as

Are Skaar Nielsen, fagsjef, Rørentreprenørene Norge

Et høringsutkast ble i juni 2016 sendt ut til en rekke kommuner, offentlige instanser og private selskaper og organisasjoner. Deres innspill har vært verdifulle bidrag til denne reviderte utgaven.

Vedtatt av kommunestyret i møte 15.11.2017 sak 133/7, i kraft fra 1.12.2017

Innledning

Standard abonnementsvilkår for vann og avløp består av administrative og tekniske bestemmelser – utgitt i hvert sitt hefte. De administrative bestemmelsene tar for seg juridiske og forvaltningsmessige forhold, mens de tekniske bestemmelsene fastlegger krav til teknisk utførelse.

Vilkårenes formål er å ivareta det gjensidige ansvarsforholdet mellom kommunen og den enkelte abonnent i forbindelse med tilknytning til offentlig vann- og avløpsanlegg, og å sikre betryggende utførelse av sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg.

Standard abonnementsvilkår for vann og avløp bør vedtas av den enkelte kommune for at de skal ha tilstrekkelig gyldighet. Vilkårene er utformet slik at de uforandret kan vedtas av kommunen. Det er imidlertid også mulighet for kommunen til å legge inn egne særbestemmelser.

Bestemmelsene gis i hovedsak av kommunen som eier av hovedanleggene og leverandør av tjenestene innenfor vann og avløp. En del bestemmelser er i tillegg direkte eller indirekte hjemlet i lover og forskrifter som forurensningsloven, plan- og bygningsloven (pbl.) og byggeforskriftene. Den foreliggende teksten er ment å utdype og konkretisere bestemmelsene i eksisterende lovverk og gi en kortfattet og lett tilgjengelig sammenfatning av de krav som gjelder. Det er imidlertid ikke meningen å presentere informasjon som finnes andre steder hvis dette ikke er nødvendig for sammenhengen i disse vilkårene. Det er brukt henvisninger til aktuelt regelverk der dette er naturlig.

Den foreliggende revisjonen har tatt hensyn til endrede krav og bestemmelser og nye utfordringer som kommunene står overfor, blant annet når det gjelder klimaendringer, samt endringer i rettspraksis når det gjelder pkt. 3.14 om ansvarsforhold.

Alle berørte parter, både huseiere, profesjonelle aktører og kommunalt ansatte, skal kunne ha nytte av å bruke disse abonnementsvilkårene.

Kommentar: Dersom kommunestyret har vedtatt å innføre bestemmelsene, skal kommunen benytte dem.

KAPITTEL 1 Generelt

1.1 Formål

Formålet med disse bestemmelsene er å:

- fastsette hvilke leveringsbestemmelser og vilkår kommunen, som eier av offentlig vann- og avløpsanlegg og leverandør av tjenestene, stiller for tilknytning til og bruk av offentlig vann og avløpsanlegg. Dette omfatter også det gjensidige ansvarsforholdet mellom kommunen og den enkelte abonnent som er, eller blir, tilknyttet offentlig vann- og avløpsanlegg.
- stille krav til aktørene slik at de private vann- og avløpsanlegg som tilknyttes kommunalt nett, blir utført på en betryggende måte med hensyn til funksjonssikkerhet og anleggs- og utstyrskvalitet.

1.2 Virkeområde/hjemmel

Abonnementsvilkårene omfatter private vann- og avløpsanlegg tilknyttet offentlige vann- og avløpsanlegg. De gjelder både for eksisterende og nye abonnenter, og uavhengig av om abonnenten har skrevet under en erklæring om å overholde vilkårene eller ikke.

For de som var abonnenter da kommunen vedtok bestemmelsene, gjelder de administrative bestemmelsene fullt ut, med unntak for søknadsplikten for eksisterende anlegg der det ikke foretas vesentlige endringer, jf. pkt. 2.2 og kravet til avstandsgrense på 4 meter for eksisterende bebyggelse, jf. pkt. 3.4.

For de som var abonnenter da kommunen vedtok bestemmelsene, gjelder de tekniske bestemmelsene knyttet til oppføring av anlegg bare for følgende punkter:

- Krav til overhøyde mellom topp hovedledning og laveste innvendig avløpsåpning, jf. pkt. 3.5 i tekniske bestemmelser.
- Krav om sikring mot forurensning for å hindre tilbakesuging fra privat ledningsnett til offentlig ledningsnett, jf. pkt. 2.4 i tekniske bestemmelser

Kommentar: Dette er selvsagt ikke til hinder for at kommunen håndhever øvrige lover og regler dersom anlegg/bygning/installasjoner er oppført i strid med gjeldende bestemmelser på oppføringstidspunktet. Eksempler på dette kan være oppføring av bygninger og installasjoner som er i strid med gjeldende kommunale vedtekter, normer, etc., eller i strid med servituttlovens alminnelige bestemmelser om hvordan eieren av en eiendom med kommunen som ledningseier/servitutthaver plikter å opptre.

For øvrig gjelder de tekniske bestemmelsenes krav i tilknytning til drift og vedlikehold av anleggene fullt ut så langt de passer.

Kommentar: Dersom for eksempel en vannledning lekker, vil det utgjøre et brudd på de tekniske bestemmelsene som kan følges opp med et pålegg om utbedring, uavhengig av når ledningen ble lagt.

Abonnementsvilkårene for vann og avløp gjelder, så langt de passer, også for påslipp til kommunal ledning fra offentlig veg, plass o.l.

Abonnementsvilkårene for vann og avløp er gitt av kommunen som eier av hovedanleggene og leverandør av vann- og avløpstjenester. En del vilkår er i tillegg direkte hjemlet i lover og forskrifter.

Kommentar: Private vann- og avløpsanlegg uten offentlig tilknytning omfattes ikke av abonnementsvilkårene, med mindre pålegg om tilknytning til offentlig vann- og avløpsanlegg er gitt etter plan- og bygningslovens bestemmelser.

Henvisninger til lover og forskrifter

Vann- og avløpsanlegg er omfattet av et betydelig regelverk som det er viktig å ha kjennskap til og følge. Plan- og bygningsloven, med byggt teknisk forskrift (TEK) og veiledning til byggt teknisk forskrift (VTEK), gir rammebetingelsene for planlegging og utforming av sanitærinstallasjoner og vann- og avløpsanlegg. I tillegg kommer enkelte lover med tilhørende forskrifter som normalt vil være av betydning for den enkelte kommunes vann- og avløpsabonnenter. Vi gjør oppmerksom på at lover og forskrifter kan endre seg over tid:

- Lov om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven) med bl.a. følgende forskrifter:
  - Forskrift om byggesak (byggesaksforskriften) av 26. mars 2010, sist endret 22. februar 2016
  - Byggt teknisk forskrift (TEK) av 26. mars 2010 nr. 489
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven) med bl.a. følgende forskrift:
  - Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Lov om matproduksjon og mattrygghet (matloven) med bl.a. følgende forskrift:
  - Forskrift om vannforsyning og drikkevann (drikkevannsforskriften)
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelseloven) med bl.a. følgende forskrifter:
  - Forskrift om miljørettet helsevern
  - Forskrift for badeanlegg, bassengbad, badstu m.v.
- Lov om vassdrag og grunnvann (vannressursloven)
- Lov om kommunale vass- og avløpsanlegg med bl.a. følgende forskrifter:
  - Forskrift om begrensning av forurensning, kapittel 16 om kommunale vann- og avløpsgebyrer
  - Kommunens lokale forskrift om vann- og avløpsgebyrer

Nettbaserte kilder

Det finnes også et stort antall veiledninger, normer, standarder, detaljblad, rapporter etc. som er av betydning for den som arbeider innenfor vann-, avløps- og sanitærområdet.

For nærmere oversikt over gjeldende regelverk og annen nyttig informasjon viser vi blant annet til følgende nettbaserte kilder:

www.lovdatabasen.no

Lovdata gir den komplette oversikt over lover og forskrifter m.m. i Norge.

www.norskvann.no

På Norsk Vanns hjemmesider finner du bl.a. informasjon om interessepolitisk arbeid og regelverk som er under utvikling, rapporter og veiledninger som Norsk Vann har utgitt på vann- og avløpsområdet samt oversikt over aktuelle kurs og arrangementer.

www.va-jus.no

På Norsk Vanns regelverkssider legges det fortløpende ut informasjon om nytt regelverk på vann- og avløpsområdet. Norsk Vanns regelverkshjelp til medlemmene inneholder også bl.a. følgende hjelpemidler:

- Regelverksdatabasen
- Boken «Vann- og avløpsrett»
- Selvkostveiledningen
- En rekke standardmaler for brev, brosjyrer m.m.
- Typiske spørsmål og svar

www.va-norm.no

Nettsted som skal gjøre det enkelt for alle aktører (entreprenører, rørleggere, konsulenter etc.) å finne ut hva som er kommunens krav til VA-tekniske anlegg.

www.rorsenter.no

Norsk Rørsenter AS er et kurs- og kompetansesenter innen vann og avløpsteknikk og har prosjektledelsen for NKF og Norsk Vanns VA/Miljø-blad og for Norsk Vanns VA-norm (www.va-norm.no).

www.regelhjelp.no

Regelhjelp.no er et tilbud om bransjevise oversikter over regelverket. Bak nettstedet står Statens forurensningstilsyn, Mattilsynet, Direktoratet for arbeidstilsynet, Næringslivets sikkerhetsorganisasjon og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

www.dibk.no

Databasen til Direktoratet for byggkvalitet over lover, forskrifter, veiledninger, blanketter mv.

www.miljokommune.no

www.standard.no

Standard Norges hjemmesider, der man bl.a. kan finne oversikt over standarder på VVS- og VA-området.

Vi gjør oppmerksom på at nettadressene kan endre seg.

1.3 Definisjoner

Kommentar: Standard abonnementsvilkår omhandler forholdet mellom abonnent og kommunen som leverandør av tjenestene, og for bedre presisering er det derfor valgt å avvike noe fra den terminologien innen vann og avløp som benyttes i lov og forskrift.

Avløpsanlegg

Med avløpsanlegg menes ledninger og øvrige anlegg både for sanitært avløpsvann (spillvann), industrielt avløpsvann og overvann.

Kommentar: Avløpsanlegg omfatter ikke drensledninger.

Offentlig vann- og avløpsanlegg

Hovedanlegg for vann og/eller avløp som kommunen eller annet offentligrettslig organ har bygd eller overtatt ansvaret for.

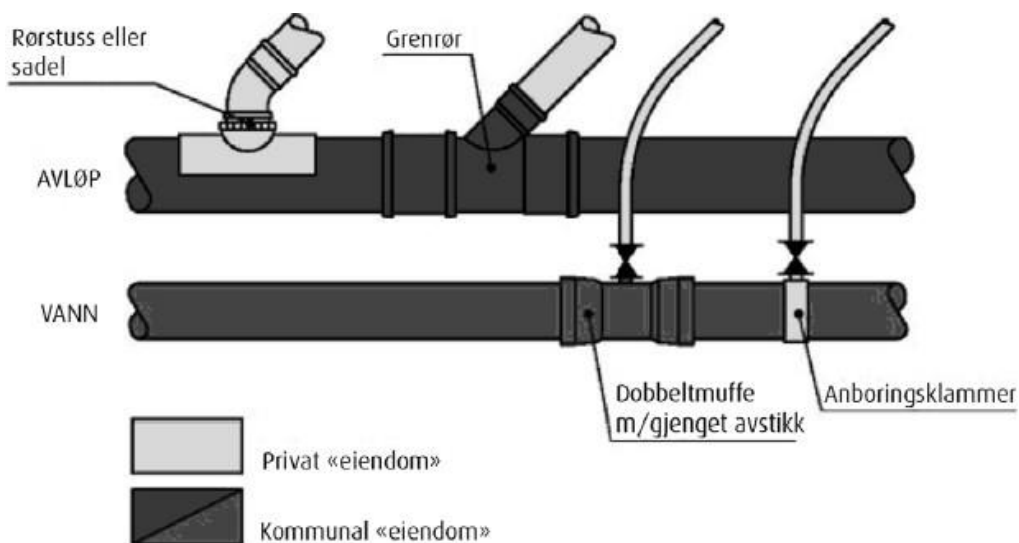
Kommentar: Stikkledning for vann og avløp fra offentlig bygg regnes i disse vilkårene som privat vann- og avløpsanlegg. Det fremgår av brev fra Klima- og miljøverndepartementet 28. mars 2014 til Sivilombudsmannen at ved tolkningen av hva som er å anse som et vann- og avløpsanlegg som omfattes av § 1 andre ledd i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg og hva som er å anse som private stikkledninger, vil anleggets dimensjon og formål være relevant. Det er videre et sentralt moment om anlegget er nødvendig for å levere vann- og avløpstjenester i kommunen, og hvorvidt kommunen selv har vedtatt at anlegget skal være en hovedledning, samt om ledningen er finansiert av vann- og avløpsgebyrer etter loven. Disse momentene vil på samme måte kunne være relevante ved tolkningen av hva som er å anse som offentlige vann- og avløpsanlegg etter standard abonnementsvilkår for vann- og avløp.

Privat vann- og avløpsanlegg

Private ledninger (stikkledninger) og utstyr utenfor husets yttervegg som er tilknyttet offentlig vann- og/eller avløpsanlegg.

Som privat anlegg regnes videre ethvert anlegg som kommunen eller annet offentligrettslig organ selv ikke har bygd, ikke har overtatt ansvaret for etter plan- og bygningslovens regler eller ikke på annen måte har påtatt seg ansvaret for gjennom skriftlig erklæring eller ved sin handlemåte/adferd.

Hvis ikke annet er angitt eller avtalt, er grensen mellom det private og det offentlige vann- og avløpsanlegget i tilkoplingspunktet på offentlig ledning. Anboringsklammeret på vannledningen er å anse som privat (se figur nedenfor):

Sanitærinstallasjoner

Rør, installasjoner og utstyr innenfor husets yttervegg som er tilknyttet vann- og/eller avløpsanlegg.

Abonnet

Eier av eiendom med vann- og/eller avløpsinstallasjoner som enten er tilknyttet offentlig vann- og avløpsanlegg, eller som har fått pålegg om tilknytning etter plan- og bygningslovens regler. Kommunen kan etter søknad godta at andre enn eieren står som abonnent, der særlige forhold tilsier det.

Kommentar: Sistnevnte tilføyelse tar sikte på tilfeller der eiendommen er festet bort i lengre tid, eller hvor et større bygg er leid ut i lengre tid til en leietaker, og det av denne grunn vil være mest praktisk å forholde seg til den som bruker bygget og/eller eiendommen direkte. Selv om leietaker aksepteres som abonnent, kan kommunen i alle tilfeller holde eieren ansvarlig dersom leietaker misligholder sine forpliktelser etter avtalen.

Ansvarlig foretak

Ansvarlig foretak er i disse vilkårene foretak som er godkjent i henhold til plan- og bygningsloven og byggesaksforskriften, dvs. som er sentralt godkjent eller har erklært ansvarsrett. Foretaket skal i tillegg dokumentere at det utførende personellet har følgende minimumskvalifikasjoner for det relevante arbeidsområdet:

1. Sanitærinstallasjoner

Svennebrev som rørlegger

2. Privat vann- og avløpsanlegg

- Svennebrev som rørlegger, samt S-ADK1- eller ADK1- sertifikat

eller

- Fagbrev innen veg- og anleggsfaget eller anleggsmaskinførerfaget, samt ADK1-sertifikat

Kommentar: For å opprettholde tilstrekkelig kvalifikasjoner på dem som skal utføre arbeidet med sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg, og sikre den nødvendige faglige kvaliteten på disse arbeidene, er det som tidligere holdt fast ved kravet om at foretaket i tillegg til enten å være sentralt godkjent, eller å ha erklært ansvarsrett, må kunne dokumentere at det utførende personellet har visse nærmere angitte minimumskvalifikasjoner for det relevante arbeidsområdet.

1.4 Plikt til å overholde bestemmelsene

Abonnementen er ansvarlig for at hans private vann- og avløpsanlegg til enhver tid er i forskriftsmessig stand, og at de til enhver tid gjeldende bestemmelser om bruken av anlegget blir fulgt, jf. pkt. 1.2, 1.5, 2.5 og 3.7 i disse bestemmelsene. Abonnementen er også ansvarlig for at hans husstand, leieboere og andre som benytter hans anlegg, overholder abonnementsvilkårene.

Ansvarlig foretak er ansvarlig for at de private vann- og avløpsanleggene blir planlagt og utført i samsvar med gjeldende lov og regelverk. Alle arbeider på private vann- og avløpsanlegg og sanitærinstallasjoner skal utføres av ansvarlig foretak i henhold til pkt. 1.3, med mindre kommunen, som eier av hovedanleggene, i det enkelte tilfelle har godkjent en annen utførende.

Kommentar: Firmaer som engasjeres til å spyle private stikkledninger, trenger ikke forhåndsgodkjenninger til dette eller tilfredsstillende kravene i pkt. 3.2. Kommunen kan kreve opplysninger fra slike firmaer om hvor og når spyling har funnet sted og sannsynlig årsak til spylingen. Spyling eller annet arbeid på kommunens hovedledningsnett kan ikke finne sted uten skriftlig tillatelse fra kommunen.

1.5 Overtredelser og håndhevelse

Abonnementsvilkårene for vann og avløp skal håndheves av kommunen eller den kommunestyret delegerer myndighet til, med mindre noe annet framgår av disse bestemmelsene.

Kommunen kan kreve at anlegg blir reparert, utbedret, omlagt eller fjernet dersom de er i strid med de administrative eller tekniske bestemmelsene i disse abonnementsvilkårene eller med plan- og bygningsloven med tilhørende tekniske forskrift (TEK). Dette gjelder uavhengig av den myndighet som kommunen er tillagt etter forurensningsloven og plan- og bygningsloven når det gjelder krav om reparasjon av anlegg.

Kommunen kan etter forutgående varsel få arbeidet utført for abonnentens regning dersom et slikt pålegg ikke etterkommes. Arbeid som ikke kan utsettes, kan kommunen få utført uten forutgående varsel.

Kommentar: Håndhevelse av disse abonnementsvilkårene reguleres av privatrettslige regler og anses ikke i utgangspunktet som utøvelse av offentlig myndighet. I den grad et vilkår er stilt med hjemmel i kommunens private eierrådighet over eget vann- og avløpsanlegg, foreligger det derfor ikke formell klageadgang til noen overordnet instans. Dette gjelder hvis kommunen har funnet det sikrest å bruke eierrådigheten som hjemmelsgrunnlag, selv om det også skulle være en mulig alternativ hjemmel for pålegget i lovverket. Et eksempel på dette kan være ved krav om utbedring av utette vannledninger, hvor det kan være uklart i hvilken grad man også kan hjemle vedtaket i plan- og bygningsloven § 31-3. Hvis kommunen derimot bruker gjeldende lovverk som hjemmel for pålegg, gjelder forvaltningslovens bestemmelser.

Hvis det ikke kommer til en minnelig ordning med den aktuelle abonnenten, skjer håndhevelsen ved at det reises søksmål for de ordinære domstoler med krav om dom for at abonnenten plikter å etterkomme et gitt pålegg eller må unnlate å foreta en nærmere

bestemt handling. Kommunen kan ev. kreve å få dekket utgifter for slikt arbeid i medhold av pkt. 1.5 andre og tredje ledd. På samme måte kan abonnenten reise sivilt søksmål for domstolene hvis han ikke godtar abonnementsvilkårene.

I den grad bestemmelsene i abonnementsvilkårene også har hjemmel i sentrale lover eller forskrifter og håndheves i tråd med disse, jf. pkt. 1.2, kan sanksjonsbestemmelsene i dette lovverket benyttes.

Kommunen kan også ved vesentlig mislighold av abonnementsvilkårene stenge eiendommens vanntilførsel og holde den stengt til forholdet er rettet.

Kommentar: Det forutsettes at kommunen utviser skjønn i slike saker, spesielt når det gjelder vanntilførsel til boliger. En eventuell stenging må ikke true liv og helse eller kunne medføre brannfare.

Kommunen kan nekte et ansvarlig foretak som ikke overholder de til enhver tid gjeldende abonnementsvilkårene (administrative og tekniske bestemmelser), å utføre arbeid på slike anlegg hvis forholdene ikke blir brakt i orden innen rimelig tid. Det samme gjelder hvis krav til utførelsen etter plan- og bygningsloven med tilhørende forskrifter ikke blir overholdt.

1.6 Endringer

Kommunestyret kan vedta endringer i de administrative bestemmelsene. Kommunestyret, eller den kommunestyret delegerer myndighet til, kan vedta endringer i de tekniske bestemmelsene.

1.7 Dispensasjon

Når særlige grunner taler for det, kan kommunestyret eller det organ som kommunestyret har delegert myndighet til, gi dispensasjon fra disse abonnementsvilkårene.

1.7.1 I krafttreden. Opphevelse av tidligere bestemmelser

Abonnementsvilkårene for vann og avløp trer i kraft fra den dato kommunestyret bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves tidligere vedtatte sanitærreglement eller tilsvarende bestemmelser om private vann- og avløpsanlegg tilknyttet kommunalt nett.

KAPITTEL 2 Søknad og godkjenning av tilknytning m.m.

2.1 Søknad om tilknytning til offentlig vann- og avløpsanlegg

I tillegg til nødvendige søknader i henhold til plan- og bygningsloven skal kommunen, som eier av vann- og avløpsanleggene, ha søknad om tilknytning til offentlige vann- og avløpsanlegg.

Søknadsskjema fås hos kommunen.

Søknad om tilknytning skal underskrives av abonnenten og ansvarlig foretak. Søknaden må inneholde tilstrekkelig dokumentasjon til at kommunen kan ta stilling til den, som erklæringer og situasjonsplan med inntegnet stikkledninger, angitt tilkoblingspunkt og høydeangivelser. Søknaden skal være godkjent før arbeidet settes i gang, med mindre kommunen tillater noe annet.

Kommunen kan også kreve at andre enn abonnenten, herunder leietakere, festere etc., skriver under på en slik søknad.

Overdras et arbeid under utførelsen til et annet ansvarlig foretak, skal det sendes ny søknad. Er et arbeid ikke påbegynt innen tre år etter at tillatelsen er gitt, bortfaller godkjenningen.

Ansvarlig foretak skal sørge for at det foreligger situasjonsplan som viser privat vann- og avløpsanlegg (slik det er bygd) så snart anlegget er ferdig. Situasjonsplanen med tilhørende

Gjeldende Standard abonnementsvilkår for vann og avløp – Administrative bestemmelser

innmåling av anlegget sendes til kommunen. Dersom mottatt dokumentasjon er tilfredsstillende, gis ferdigmelding av kommunen. Ferdigmelding gitt av vann- og avløpsmyndigheten vedlegges søknad om ferdigattest.

Kommentar:

Andre søknader

Tiltak som oppføring, endring eller reparasjon av vann- og avløpsanlegg er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven. Mindre tiltak som ikke fører til fare eller urimelig ulempe for omgivelser eller allmenne interesser, f.eks. lokal drenering og reparasjoner ved rør- og ledningsbrudd, kan unntas fra søknadsplikten.

Uavhengig av om et tiltak er søknadspliktig, skal bestemmelser i plan- og bygningsloven og teknisk forskrift ivaretas av tiltakshaveren.

Når det gjelder søknad om utslipp av oljeholdig avløpsvann, henvises det til forurensningsforskriftens kap. 15, jf. pkt. 3.12.2. Kommunen kan også kreve søknad om påslipp av fettholdig avløpsvann.

2.2 Søknad om endringer

Senere reparasjoner og utbedringer av sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg som medfører vesentlige endringer i vannforbruk eller utslippsmengder, krever tillatelse fra kommunen.

Det kreves alltid tillatelse ved installasjon av sprinkleranlegg mot brann, snøkanoner og lignende. Det samme gjelder ved omlegging, rehabilitering eller opphør/stenging av private vann- og avløpsanlegg.

Søknad om endringer skal underskrives av abonnenten og et ansvarlig foretak som skal utføre arbeidet. Kommunen kan også kreve at andre enn abonnenten, herunder leietakere, festere etc., skriver under på en slik søknad.

For øvrig gjelder de samme krav til søknaden som under pkt. 2.1, og det benyttes samme søknadsskjema.

2.3 Tinglyste erklæringer

Ved søknad om tilknytning kan det kreves vedlagt tinglyst erklæring for følgende forhold:

- At det er innhentet tillatelse til å legge, drifte/vedlikeholde og skifte ut privat vann- og avløpsanlegg på andres eiendom
- At flere eiere er solidarisk ansvarlig for at gjeldende vilkår vedrørende felles privat vann- og avløpsanlegg blir fulgt
- At senere utvidet bruk av etablert felles privat vann- og avløpsanlegg blir godkjent av samtlige brukere/eiere

Også ellers kan det kreves framlagt tinglyste erklæringer når det er nødvendig for å sikre noens rett.

Kommentar: Se f.eks. plan- og bygningsloven §§ 27-1 og 27-2, der plan- og bygningsmyndigheten skal påse at retten til å føre vann- og avløpsledning over annen mans grunn er tilstrekkelig sikret ved tinglyst dokument, eller på annen måte som kommunen godtar som tilfredsstillende. Den tinglyste erklæringen om solidaransvar gjelder kun i forholdet mellom den enkelte sameier i en privat fellesledning og kommunen. Det er intet i veien for at det i samme erklæring fremgår at sameierne, hva gjelder forholdet dem

imellom, kun skal ha et proratarisk ansvar for de aktuelle ledningene, dvs. at den enkelte sameier kun har ansvar for den delen av et felles ledningsnett som vedkommende benytter seg av. Dette vil i tilfelle være i samsvar med sameieloven § 9.

De tinglyste erklæringene skal i nødvendig utstrekning være påført at de ikke kan avlyses uten kommunens samtykke.

2.4 Godkjenning av søknad om tilknytning

De vilkårene som skal gjelde for godkjenning av søknad om tilknytning, herunder nærmere krav til det private vann- og avløpsanlegget, fastsettes av kommunen i hvert enkelt tilfelle, herunder også eventuell påslippsavtale i henhold til forurensningsforskriften.

Kommunen kan gi pålegg om tiltak som vil gi bedre infiltrasjon av overvann i grunnen, dersom dette kan gjennomføres uten urimelige kostnader. Det kan i den forbindelse gis pålegg om etablering og drift av overvannsanlegg eller tilknytning til et allerede etablert overvannsanlegg.

Kommentar: Kommunen kan stille nærmere krav til søknaden eller anlegget for å godkjenne denne. Kommunen har også hjemmel til å gi pålegg som vil kunne motvirke problemer forbundet med økt avrenning av overvann fra den enkelte eiendom. Bestemmelsen er i stor grad sammenfallende med det som er foreslått av overvannsutvalget til ny § 29-8 i plan- og bygningsloven. Men med det unntaket at det ikke stilles krav om at et etablert søknad og godkjenning av tilknytning m.m. overvannsanlegg må være fastsatt i plan for at det skal kunne gis pålegg om tilknytning til dette. Dette fordi det ikke alltid vil foreligge en areal- eller reguleringsplan der slike anlegg er omfattet, og at det like fullt vil kunne være praktisk å kunne pålegge slik tilknytning uavhengig av om anlegget er forankret i plan. Kommunen har til en viss grad allerede adgang til å gi denne typen pålegg etter vannressurslovens § 7, 2. ledd.

Kommunen kan sette krav både overfor nye og eksisterende abonnenter om maksimal mengde som kan føres til offentlig eller privat avløpsanlegg, og til forurensing av særlig forurenset avløpsvann.

Kommentar: Dette er i samsvar med det som er foreslått som ny pkt. 7.3 tredje avsnitt i sektorlov for vanntjenester i Norsk Vann Rapport 214/2015. Uavhengig av om en slik lov blir vedtatt er det et praktisk behov for og hensiktsmessig at det inntas en klar hjemmel på dette punktet.

Godkjent søknad innebærer at et arbeid må utføres i henhold til gjeldende abonnementsvilkår, lover og forskrifter, med mindre skriftlig dispensasjon er gitt.

Godkjent søknad om tilknytning skal sendes ansvarlig foretak og abonnenten.

2.5 Kontroll og besiktigelse av anlegg og

Kommunen har når som helst, og uten forutgående varsel, rett til å kontrollere/besiktige sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg under utførelse i den grad disse kan ha betydning for drift og vedlikehold av offentlige vann- og avløpsanlegg eller for gebyrberegningen. Vedkommende kontrollør skal uten oppfordring legitimere seg.

Kommunen overtar med sin kontroll ikke noe ansvar overfor abonnenten, utførende ansvarlig foretak eller tredjemann.

Kommunen kan gi pålegg om reparasjon, utbedring og ev. omlegging av private vann- og avløpsanlegg under utførelse dersom de ikke er i samsvar med abonnementsvilkårenes administrative og tekniske bestemmelser.

Kommentar: Se også pkt. 3.7, som har tilsvarende bestemmelser for eksisterende anlegg og installasjoner. Dersom det f.eks. er mistanke om lekkasje på en privat stikkledning, vil dette kunne ha betydning for gebyrberegningen, og kommunen vil derfor ha hjemmel til å kontrollere nevnte stikkledning for å undersøke om dette er tilfelle eller ikke.

2.6 Prøving

I forbindelse med kontroll etter pkt. 2.5 kan kommunen forlange dokumentasjon av trykk og tetthets- og funksjonsprøving av sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg.

2.7 Krav til materiell og utførelse

Det henvises til abonnementsvilkårenes tekniske bestemmelser når det gjelder krav til materiell og utførelse. Det vises også til plan- og bygningsloven med tilhørende teknisk forskrift.

Det skal utarbeides drifts- og vedlikeholdsinstruks for installasjoner og materiell, og denne skal oppbevares av abonnenten.

2.7.1 Separatsystem

Kommunen kan kreve at stikkledningene legges som separatsystem i områder hvor kommunens ledninger er lagt som kombinertsystem der det foreligger et saklig behov for dette.

Kommentar: Et eksempel på dette kan f.eks. være der kommunen har til hensikt å skifte ut sin eksisterende fellesledning med et separatsystem innen rimelig tid, f.eks. 5–10 år fram i tid, på det tidspunkt abonnenten søker om tillatelse til å anlegge avløpsledninger fra hovedledningen og inn til eiendommen. Det vil her være lite hensiktsmessig om kommunen godkjente et fellessystem, for så å gi pålegg om utskiftning til separatsystem noen år senere, når kommunen skulle legge om sitt ledningsnett til separatsystem, slik kommunen blant annet har hjemmel for i dette regelverket og i medhold av forurensningsloven § 22 andre ledd.

KAPITTEL 3 Øvrige bestemmelser

3.1 Anleggs- og vedlikeholdsutgifter

Alle omkostninger i forbindelse med etablering, drift og vedlikehold av private vann- og avløpsanlegg bæres av abonnenten.

Kummer, stengeventiler mv. som med kommunens tillatelse monteres på offentlig vann- og avløpsanlegg som del av det private anlegget, bekostes i sin helhet av vedkommende abonnent. Utstyr og vedlikeholdsansvar kan etter søknad overtas av kommunen.

3.2 Funksjonskrav og tekniske krav

Abonnenten er ansvarlig for at funksjonskravene og de tekniske kravene i tekniske bestemmelser, og i plan- og bygningsloven med tilhørende teknisk forskrift, overholdes i hele anleggets levetid. Dette gjelder også krav om at det private vann- og avløpsanlegget til enhver tid skal være tett, at de til enhver tid gjeldende krav til overhøyde mellom innvendig topp hovedledning i forgreningspunktet og laveste avløpsåpning i bygning (for eksempel sluk i kjeller) blir oppfylt. Dersom avløpsvannet pumpes, gjelder tilsvarende høydekrav målt til det høyeste punktet (gravitasjonspunktet) på pumpeledningen.

I den grad en bygning på et tidligere tidspunkt er anlagt med lavere overhøyde enn dagens krav, skal det iverksettes tiltak for å kompensere for dette, f.eks. ved å installere tilbakeslagsventil eller pumpestasjon etter dispensasjon fra kommunen for å motvirke tilbakeslag. Abonnementen har plikt til å vedlikeholde slike installasjoner regelmessig.

Kommunen kan, dersom det foreligger et saklig behov for det, kreve at eksisterende abonnenter for egen kostnad skal koble takvannet fra offentlig avløpsanlegg, etablere fordrøyningsiltak på eiendommen eller etablere nytt privat avløpsanlegg for å håndtere overvann til kommunalt ledningsnett, dersom dette ikke vil medføre uforholdsmessige kostnader for abonnenten.

Kommentar: På samme måte som det er behov for å kunne stille relevante krav for håndtering av overvann på nyanlegg, er det også behov for å ha en klar hjemmel for at kommunene kan stille krav til overvannshåndteringen overfor eksisterende abonnenter. Det er derfor inntatt en uttrykkelig hjemmel for dette for eksisterende abonnenter. Dette er for øvrig i samsvar med forslag til § 7-3 fjerde ledd i Norsk Vanns Rapport 214/2015 med forslag til ny sektorlov på vann- og avløpsområdet. Det er føyd til at det må foreligge et saklig behov for et slikt krav, og videre oppstilt en begrensning om at det ikke må medføre uforholdsmessige kostnader for abonnenten.

3.3 Eksisterende offentlige vann- og avløpsanlegg

Abonnementen godtar ved tilknytning til kommunens nett at eventuelle eksisterende lovlig anlagte offentlige vann- og avløpsanlegg på abonnentens grunn har rett til å bli liggende uavhengig av om denne retten er tinglyst eller ikke, og uavhengig av om abonnenten kjenner til ledningen på overtakelsestidspunktet for eiendommen. Abonnementen har bevisbyrden for at anlegget eventuelt er ulovlig anlagt.

Kommentar: For nye vann- og avløpsanlegg som kommunen ønsker lagt over abonnentens eiendom etter at eiendommen ble tilknyttet kommunens nett, må kommunen inngå en avtale med abonnenten om rett til å ha ledningen på eiendommen.

Overvannsutvalget har foreslått at bestemmelsen blir lovfestet som ny § 27-6 i plan- og bygningsloven fra 2008.

Dersom abonnenten hevder at de offentlige vann- og avløpsledningene over hans eiendom i sin tid er anlagt ulovlig, er det abonnenten som har bevisbyrden. Bakgrunnen for dette er at en ny eier av en eiendom der det ligger kommunale VA-ledninger, ofte vil kunne bestride at kommunen i sin tid lovlig har fått tillatelse til å anlegge VA-ledninger over den aktuelle eiendommen.

Dette vil kunne være vanskelig å bevise for kommunen når det er inngått muntlige avtaler med tidligere grunneier, som i ettertid har flyttet fra eiendommen eller ikke lenger er i live.

For å unngå at bestemmelsen mister mye av sin betydning for kommunen, og før det har gått så lang tid at det uansett foreligger hevdsgrunnlag, er det presisert at det er nåværende abonnent/eier av den aktuelle eiendommen som må kunne dokumentere at kommunen i sin tid ulovlig la ledningene. I utgangspunktet må det antas at kommunen ikke ville ha anlagt ledningen dersom kommunen på det aktuelle tidspunktet ikke hadde innhentet nødvendig tillatelse til dette.

3.4 Bygging nær offentlig vann- og avløpsanlegg

Offentlige vann- og avløpsanlegg skal ikke overbygges. Ny bebyggelse, inklusive garasjer og støttemurer, skal ikke plasseres slik at den er til ulempe for drift og vedlikehold av offentlige vann-

og avløpsanlegg. Det samme gjelder øvrige søknadspliktige tiltak og øvrige tiltak som kan vanskeliggjøre drift og vedlikehold eller utskiftning av slike ledninger. Slik bebyggelse og slike tiltak skal ha en avstand til offentlig vann- og/eller avløpsanlegg på minst 4 meter beregnet fra ytterkant ledning/anlegg.

Det kan gis dispensasjon fra denne bestemmelsen etter søknad hvis utbyggeren sikrer drift og vedlikehold av offentlige ledninger med anlegg av varerør, kulvert eller tilsvarende, eller dersom tiltakshaver/abonnetten forestår omlegging av hovedledningene etter servitutlovens regler.

Eier av offentlige vann- og avløpsanlegg skal påse at ovennevnte krav blir ivaretatt i forbindelse med, og så langt som mulig parallelt med, den ordinære byggesaksbehandlingen av tiltaket etter plan- og bygningsloven.

Håndhevelse av denne bestemmelsen skjer i tråd med pkt. 1.5 i disse bestemmelsene.

Kommentar: For dem som ikke er tilknyttet offentlig vann- og avløpsanlegg, må kommunen sikre dette i en egen avtale. Bakgrunnen for presiseringen i forhold til tidligere utgave av de administrative bestemmelsene fra 2008, er at det ofte vil kunne være et behov for å hindre å anlegge øvrige søknadspliktige tiltak over offentlige vann- og avløpsanlegg, ut over oppføring av bebyggelse og støttemurer. Dette vil f.eks. kunne gjelde anlegg med vesentlige terrengoppfyllinger, da slike fyllinger i praksis vil kunne gjøre det svært vanskelig for kommunen å komme til med forsvarlig drift og vedlikehold eller utskiftning av ledningene. Det er også åpnet opp for at tiltak som ikke er søknadspliktige etter plan- og bygningsloven er omfattet av bestemmelsen, der de vil kunne vanskeliggjøre drift og vedlikehold eller utskiftning av slike ledninger. Som eksempel på dette kan være ulike typer beplantning, så som å plante trær, en hekk, sette opp gjerde, etablere plattinger, etc.

Overvannsutvalget har i NOU 2015: 16 foreslått å lovfeste en ny § 29–4 femte ledd om at nye byggverk og tiltak skal ha en avstand til offentlige vann- og avløpsanlegg på minimum 4 meter, med mindre kommunen bestemmer noe annet. Bli bestemmelsen vedtatt, vil det foreligge et overlappende hjemmelsgrunnlag, men slik at bestemmelsen også vil gjelde overfor dem som ikke er tilknyttet offentlig vann- og avløpsanlegg, og derfor ikke bundet av abonnementsvilkårene.

3.5 Opphør av tilknytning

Når privat vann- og/eller avløpsanlegg skal settes ut av drift, skal abonnenten sørge for at ledningen avstenges ved tilknytningen på hovedledning eller der kommunen anviser. Kommunen kan i den forbindelse også kreve at private installasjoner på hovedledningen blir fjernet.

Kommunen kan foreta oppgraving og stenging for eierens regning dersom dette ikke blir utført av eieren av privat vann- og avløpsanlegg.

3.6 Stengning av offentlige ledninger

Alle planlagte stopp i vannforsyningen eller avløpshåndteringen som skyldes arbeider på kommunale ledninger, gjøres kjent i rimelig tid på forhånd for de berørte abonnentene.

Ved øyeblikkelig stenging av vannforsyningen på grunn av akutt arbeid på kommunens vannledninger, varsler kommunen de berørte parter så snart som mulig om når vannforsyningen vil være gjenopprettet.

Stengning av offentlig vannledning på grunn av tilknytning, opphør eller omlegging av privat stikkledning, kan bare utføres av kommunen etter bestilling fra ansvarlig utførende. Tidspunkt for

stenging av kommunale vannledninger avtales med kommunen. Ansvarlig utførende plikter å varsle abonnenter som berøres av stengningen.

3.7 Besiktigelse og kontroll av eksisterende anlegg og installasjoner

Kommunen har når som helst, og uten forutgående varsel, rett til å besiktige/kontrollere sanitærinstallasjoner og private vann og avløpsanlegg, i den grad disse kan ha betydning for drift og vedlikehold av offentlige vann- og avløpsanlegg eller for gebyrberegningen. Dette gjelder også kontroll av vannforbruket hos abonnenter som har vannmålere. Vedkommende kontrollør skal uten oppfordring legitimere seg.

Det er kun kommunens egne mannskaper, ansvarlig utførende eller andre med tillatelse fra kommunen som kan besiktige og kontrollere offentlige vann- og avløpsanlegg.

Kommunen kan gi pålegg om reparasjon, utbedring og omlegging av sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg som ikke er i samsvar med abonnementsvilkårenes administrative og tekniske bestemmelser, eller foreta andre kompenserende tiltak. Dette gjelder i den grad forholdet kan ha betydning for drift og vedlikehold av offentlige vann- og avløpsanlegg eller for kommunens gebyrberegning.

Kommentar:

Som eksempel på dette kan nevnes:

- Lekkasje
- Ulovlig påslipp på offentlig avløpsanlegg, herunder fett og miljøskadelige stoffer
- Manglende overhøyde mellom topp hovedledning og laveste vannlås i bygning
- Manglende tilbakestrømningsbeskyttelse i abonnentens vannledningsnett, jf. pkt. 2.4 i abonnementsvilkårenes tekniske bestemmelser

3.8 Kontroll og innskrenking av vannforbruk

Abbonenten forplikter seg til ikke å sløse med vann.

Under vannmangel eller når andre forhold krever det, kan kommunen innføre restriksjoner på vannforbruk til spesielle formål, for eksempel hagevanning. Kommunen kan i slike situasjoner også innføre andre restriksjoner. Eventuelle restriksjoner som kommunen finner det nødvendig å gjennomføre under vannmangel eller når andre forhold krever det, gir ikke rett til å kreve erstatning eller prisavslag.

3.9 Vannkvalitet og trykk

For vannkvalitet gjelder drikkevannsforskriftens bestemmelser i § 12 (jf. § 5) som minimumskrav. Kommunen kan, med Mattilsynets godkjenning, avvike fra drikkevannsforskriftens krav til vannkvalitet for en avgrenset periode, dersom kravene ikke kan oppfylles før utbygging av nytt vannbehandlingsanlegg e.l. er gjennomført. Kommunen skal informere abonnentene om slike avvik fra drikkevannsforskriftens krav til vannkvalitet.

Næringsabbonenter med særskilt behov kan inngå avtale med kommunen om hvilke kvalitetsavvik de vil ha varsel om.

Vanntrykket skal være minst 2 bar ved tilknytningspunktet på den kommunale vannledningen. Dersom vanntrykket inne i bygningen ikke er tilfredsstillende, og dette ikke skyldes manglende trykk på kommunens ledning, må abonnenten bekoste og installere trykkforsterkningsanlegg. Kommunen

kan kreve installering av reduksjonsventil på vanninnlegget dersom vanntrykket inne i bygningen overstiger 6 bar, jf. tekn. best. pkt. 2.1.3.

Kommunen plikter å varsle abonnentene ved vesentlige endringer i vanntrykk eller vannkvalitet.

Kommentar: I den grad vannkvalitet og/eller trykk utgjør en mangel etter forbrukerkjøpsloven § 16, kan abonnenten etter nærmere regler kreve prisavslag og/eller erstatning, jf. forbrukerkjøpsloven § 26.

3.10 Videredistribusjon av vann og avløpstjenester

Uten kommunens samtykke må det ikke tas, bortledes eller selges vann fra en eiendom som er tilknyttet offentlig vannanlegg, på en slik måte at uttaket i mengde overstiger et normalt husholdningsabonnement eller det vannforbruk som den aktuelle type virksomhet vanligvis har.

Det samme gjelder for tilførte avløpsmengder fra den enkelte abonnent til offentlig avløpsanlegg.

3.11 Ekstraordinære vannuttak/påslipp

Ved unormalt store eller støtvide vannuttak eller unormalt store eller støtvide påslipp av avløpsvann, f.eks. ved bruk til klimakjøling, sprinkleranlegg, jordvanning eller ved tømning av bassenger og oppfylling av tanker som overstiger det som er godkjent etter pkt. 2.1, 2.2 og 2.4, må det innhentes særskilt tillatelse fra kommunen.

Kommentar: Som eksempel må testing av sprinkleranlegg ikke gjennomføres uten at det på forhånd er innhentet særskilt tillatelse fra kommunen til dette.

Kommunen kan som vilkår for slik tillatelse f.eks. stille krav om installering av vannmåler, eller stille krav til særskilte tidspunkter som tiltaket må gjennomføres på, mv.

3.12 Påslippenes beskaffenhet

3.12.1 Generelt

Til offentlig avløpsanlegg må det ikke føres væsker, stoffer, gasser eller produkter som kan være brann- eller eksplosjonsfarlige, miljø- eller helsefarlige eller skadelige for offentlig avløpsanlegg. Dette innebærer at abonnenter som er tilknyttet offentlig avløpsanlegg, må vise aktsomhet ved bruk av sine sanitærinstallasjoner for å unngå at slike væsker, stoffer, gasser eller produkter føres ut med avløpsvannet via vasker, sluk eller toalett. Eksempelvis skal farlig avfall leveres til godkjent mottak, legemiddelrester skal leveres til apotek og hygieneprodukter skal avhendes gjennom avfallsinnsamlingen.

Kommunen må straks varsles dersom farlige eller skadelige væsker, stoffer, gasser eller produkter ved uhell blir ført til offentlig avløpsanlegg.

Kommunen kan stille krav til påslipp av overvann til offentlig avløpsanlegg, bl.a. innhold, mengde, sandfang, fordrøyningsbasseng m.m.

3.12.2 Forurensningsforskriften

Forskrift om begrensnig av forurensning (forurensningsforskriften) har en rekke bestemmelser som regulerer påslipp av avløpsvann fra virksomheter og husholdninger til offentlig avløpsanlegg.

De viktigste i denne sammenhengen er:

- Utslipp av oljeholdig avløpsvann, herunder påslipp til offentlig avløpsanlegg, er regulert i forurensningsforskriften kap.15. Det skal bl.a. sendes søknad til kommunen ved

etablering av nye utslipp eller vesentlig økning av eksisterende utslipp av oljeholdig avløpsvann.

- Påslipp av oppmalt matavfall til offentlig avløpsanlegg fra virksomheter og husholdninger er regulert i forurensningsforskriften kap. 15A. Slike påslipp er forbudt med mindre kommunen i forskrift gjør unntak fra forbudet.
- Ingen kan sette i verk eller øke utslipp av fotokjemikalieholdig eller amalgamholdig avløpsvann uten at utslippet, herunder påslipp til offentlig avløpsanlegg, etableres og drives i samsvar med kravene i forurensningsforskriften §§ 15A-5 til 15A-7.
- Kommunen kan i enkeltvedtak eller i forskrift fastsette krav til virksomheters påslipp av avløpsvann til offentlig avløpsanlegg, jf. forurensningsforskriften § 15A-4. Kravene kan fastsettes ut fra hensynet til det offentlige avløpsanleggets utslippskrav, for å unngå skade på offentlig avløpsanlegg, for å sikre at driften av avløpsanlegget og slambehandlingen ikke vanskeliggjøres, for å sikre kvaliteten på avløpsslammet eller for å sikre helsen til personell som arbeider med offentlig avløpsanlegg. Kravene vil komme i tillegg til eventuelle krav som statlig forurensningsmyndighet har stilt i virksomhetens utslippstillatelse.

3.12.3 Eksempler på uønskede væsker, stoffer, gasser eller produkter

Vi nevner her noen eksempler på hva som er å anse som væsker, stoffer, gasser eller produkter som kan være brann- eller eksplosjonsfarlige, miljø- eller helsefarlige eller skadelige for offentlig avløpsanlegg, jf. pkt. 3.12.1.

Det gjelder blant annet bensin, renevæsker, løsningsmidler, maling, lakk, sprøytemidler, legemidler, tjære, fett, olje, voks, sement, kalk, mørtel, sot, asfalt, karbid, presskaker, cyanidforbindelser, sulfater, sulfider, kadmium, kvikksølv, amalgam, bly, kopper, nikkel, sink, krom, ammonium og magnesiumsulfater. Andre eksempler er vaskefiller og hygieneprodukter som bind, bleier, tamponger og Q-tips.

Denne opplistingen er ikke uttømmende.

3.13 Utskillere og renseanlegg

Ettersyn, tømning og vedlikehold av private olje- og fettutskillere, slamavskillere/septiktanker og andre renseanordninger tilknyttet offentlig avløpsanlegg må utføres i henhold til gjeldende forskrifter, utslippstillatelser og eventuelle øvrige vilkår som er satt.

Dersom slike anlegg ikke drives tilfredsstillende, kan kommunen gi pålegg om utbedring eller stenging, eller overta driften midlertidig for abonnentens og/eller leietakerens regning. Eieransvaret for de aktuelle anlegg tilligger fremdeles abonnenten/leietakeren.

Eieren er pliktig til å sette utskillere og renseanlegg ut av drift og føre avløpet direkte til offentlig avløpsanlegg når kommunen krever det, jf. forurensningsloven § 26.

3.14 Ansvarsforhold

Kommunen har ansvaret for bygging, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunale ledninger for vann og avløp.

Abonnenten har tilsvarende ansvar for bygningens sanitærinstallasjoner og private vann- og avløpsanlegg.

Kommunen som anleggseier er ansvarlig, uten hensyn til skyld, for skade som avløpsledning eller vannledning volder. For skade fra avløpsanlegg som skyldes at kapasiteten ikke strekker til, er anleggseieren kun ansvarlig dersom han har utvist uaktsomhet og/eller forsett.

Kommentar: Teksten er revidert og tilpasset de senere årenes rettspraksis som på visse områder har innskrenket kommunens adgang til å fraskrive seg sitt objektive ansvar etter forurensningsloven § 24 a, i forhold til det som var situasjonen da standard abonnementsvilkår pkt. 3.14 ble utformet i 2008.

Endringene i reguleringen av bestemmelsene om ansvarsforhold innebærer først og fremst at kommunen ikke kan fraskrive seg sitt objektive ansvar for manglende vedlikehold av en offentlig avløpsledning. Det følger av Høyesteretts dom i Stavanger-saken avsagt 19. mars 2007, at en kommune kan fraskrive seg det objektive ansvaret for manglende kapasitet etter forurensningsloven § 24 a dersom det regner mer enn kommunens avløpsledning er dimensjonert for, og dimensjoneringen på det aktuelle tidspunktet var forsvarlig etter dagjeldende regler for dimensjonering av avløpsanlegg.

Senere rettspraksis har ikke endret på dette, og dommen anses derfor fortsatt å gi uttrykk for gjeldende rett på området.

Det vises her til at Alta-saken (Rt. 2011 s. 1304) gjaldt ansvarsfraskrivelse for manglende vedlikehold, og Molde-saken (Rt.2014 s. 656) gjaldt spørsmålet om det foreligger et objektivt ansvar for andre skadeårsaker enn manglende vedlikehold eller manglende kapasitet.

I det aktuelle tilfellet, der tilbakeslagsskaden var forårsaket av tilstopping av røret ved at en større stein hadde kommet inn i dette, ble det konstatert at det er et rent ulovfestet objektivt ansvar også for denne type skader, og at adgangen til å fraskrive seg ansvaret måtte være den samme enten ansvaret var lovfestet (som i forurensningsloven § 24 a) eller ulovfestet, dvs. skapt av domstolene.

Kommunen er uten ansvar hvis private vann- og avløpsanlegg eller sanitærinstallasjoner, på grunn av arbeider på det offentlige hovednett, foruresnes eller tilstoppes av rust, slam eller andre stoffer, eller får frostskafer.

Det samme gjelder ved svikt i vanntilførselen eller manglende vann til brannslukking/sprinkling og for skader som skyldes forhold som beskrevet i pkt. 3.8 og 3.9, så langt forholdet ikke rammes av forbrukerkjøpslovens bestemmelser, og kommunen har opptrådt aktsomt.

Kommentar: Det henvises til teknisk forskrift, forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn § 5-4 og NKF og Norsk Vanns VA/Miljø-blad nr. 82.

Kommunen er ikke ansvarlig dersom det oppstår skade på eiendom og det private vann- og avløpsanlegget eller sanitærinstallasjonen ikke er i samsvar med leveringsvilkårenes tekniske og administrative bestemmelser.

Kommentar: Rettspraksis oppfattes fortsatt slik at den gir åpning for ansvarsfritak for kommunen der skaden er forårsaket av feil eller mangler ved abonnentens eiendom eller anlegg som f.eks. ikke godkjente kjellerrom eller abonnentens anlegg ikke tilfredsstillende krav til 90 cm overhøyde fra topp hovedledning til laveste slukåpning, jf. pkt. 3.5 i de tekniske abonnementsvilkårene, eller der regnværet eller flomhendelsen for øvrig er å anse som en force majeure-begivenhet, dvs. med et gjentaksintervall på mer enn 50 år, jf. dom fra Borgarting lagmannsrett 19. juni 2007 i den såkalte Fredrikstad-saken.

I NOU 2015: 16 har overvannsutvalget delt seg i tre ulike fraksjoner når det gjelder synet på i hvilken utstrekning det objektive ansvaret skal kunne fraskrives ved avtale eller ikke, og i synet på avgrensningen av kommunens objektive erstatningsansvar etter forurensningsloven § 24 A. I den grad dette leder til at forurensningsloven § 24 a blir endret, slik at den

ytterligere innskrenker kommunens adgang til å fraskrive seg sitt objektive ansvar, ut over det som allerede følger av ovennevnte rettspraksis, vil dette også få konsekvenser for anvendelsen og forståelsen av pkt. 3.14 i standard abonnementsvilkår.

Kommunen er ikke ansvarlig for skader etter oversvømmelse i kjeller/lagerlokaler, andre næringslokaler eller boligareal som skyldes ledningsbrudd, kloakkstopp eller kapasitetsproblemer når skadetilfellene omfatter:

- Bygningsmessig innredning, innbo og løsøre i rom som brukes til varig opphold (boligformål) og/eller næringsvirksomhet, og som mangler nødvendig godkjenning av bygningsmyndighetene til slik bruk.
- Gjenstander som pga. sin verdi eller andre forhold er uvanlig eller uaktsomt å oppbevare på slike steder.
- Varer som er lagret under lagringshøyde 100 mm over gulv.
- Skader som kan knyttes til manglende vedlikehold og tilsyn av tilbakeslagsanordning.

Abonnenten er ansvarlig for skade eller ulempe han ved forsett eller uaktsomhet påfører offentlig vann- og avløpsanlegg. Abonnenten svarer også for skade eller ulempe som personer som bruker hans sanitærinstallasjoner, påfører offentlig vann- og avløpsanlegg.

Har flere eiendommer felles ledninger, er alle eiere solidarisk ansvarlig for de plikter disse bestemmelsene pålegger abonnenten. Det vises for øvrig til pkt. 1.2 og pkt. 2.3 i disse bestemmelsene.